

תכנית ההתנסויות – תלמידי שנה ד'

עודכן על ידי צוות היחידה לחינוך קליני:

תחום שפה דיבור ותקשורת: ד"ר רות כהן מימרן

גב' עדנה קובי

גב' שירלי טל

שנה"ל תש"ע

היחידה לחינוך קליני

תוכן עניינים

- א. הקדמה 3
- ב. הנחות יסוד 4
- ג. מטרות 4
- ד. מהלך ההתנסות..... 4
- ד.1 מטלות הסטודנט 4- 5
- ד.2 הגשת הדוחות (טפס פרטים ומטרות, דו"ח יומי ודו"ח קבוצתי)..... 5
- ד.3 הגשת תיק קליני 6
- ה. טבלת זמנים 7
- ו. תנאי מעבר מהתנסות אחת לשנייה והפסקת התנסויות קליניות 7
- ז. קודים אתיים והתנהגותיים..... 8
- ח. מטלות המדריך/ה..... 8-9
- ט. מתאמת ההתנסויות..... 9

היחידה לחינוך קליני

התנסויות קליניות - שנה ד'

א. הקדמה

הגעתם לשנת הלימודים הרביעית והאחרונה שבה נמשיך ונעמיק את תהליך ההכשרה הקלינית שלך. עד עתה התנסיתם בעבודה עם ילדים במסגרות חינוכיות או טיפוליות בתחומי הדיבור השפה והתקשורת. בשנה הנוכחית תשלבו בין הידע האקדמי והידע הקליני אותם רכשתם במהלך שנות הלימודים הקודמות. ההתנסות תכלול שני מקבצים בתחום התקשורת, השפה והדיבור, אשר ייערכו במהלך סמסטר א'. בכל תקופת ההתנסות תלווה אתכם קלינאית תקשורת אשר תדריך ותסייע לכם ליישם את הידע הלכה למעשה. **שימו לב**, כל מקבץ יארך **שמונה** שבועות, במהלכן יתקיימו 15 ימי עבודה מלאים (שמונה שעות). בכל שבוע תגיעו **שני**, ובמידת הצורך שלושה, ימי התנסות (מתוך הימים א, ד', ה') לפי צרכי המקום וימי העבודה של המדריכה. הלמידה הקלינית תתייחס למספר תחומים: אבחון/הערכה, בניית תכניות טיפול, טיפול, שימוש בתנ"ח, הפעלת קבוצה טיפולית או פעילות קבוצתית יזומה אחרת. כל זאת על מנת להיחשף, להבין ולהתנסות עם לקויות מורכבות של מבוגרים וילדים ולקויות שמיעה.

תחומי ההתנסות:

א. **לקויות מורכבות:** לקויות נוירולוגיות ו/או קוגניטיביות נרחבות כולל פיגור, c.p, אוטיזם ועוד בקרב ילדים ו/או מבוגרים

ב. **מבוגרים:** בעיות קול או מבוגרים לאחר אירוע מוחי ו/או עם בעיות בליעה, וכו'

ג. **לקויות שמיעה:** מושתלי שתל שבלולי, ו/או כבדי שמיעה או לקויי שמיעה

היציאה לשני ימי עבודה (או שלושה) בשבוע מחייבת אתכם ואתנו להיערכות מאד מורכבת. אנו מודעים לכך שעלולים להיווצר פערים מסוימים בין רצונותיכם ו/או צרכיכם (מקום מגורים, העדפת אוכלוסיה מסוימת וכו') לבין אילוצי המערכת העלולים להקשות על התהליך. אנו נעשה כל מאמץ כדי להקל עליכם, במידת האפשר. עם זאת אנו שומרים את הזכות לעשות שינויים בתכנית השיבוצים, שעלולה להיכפות עלינו מפאת אילוצים שונים.

חשוב לזכור:

ההתנסות בשנה ד' תאושר אך ורק באם הושלמו כל החובות הקליניים משנה ג'

היחידה לחינוך קליני

ב. הנחות יסוד

- חוויתם התנסויות קליניות קודמות וכעת אתם עוברים לשלב נוסף בו תרחיבו את הידע הקליני שלכם, תמשיכו לשלב את הידע האקדמי והידע הקליני ותתנסו בתהליכי הערכה ואבחון, בניית תכנית טיפולית ותייעוד תהליכי טפול.
- למדתם להתבונן על תהליכים רפלקטיביים תוך אישיים המאפשרים מעבר והרחבה לשלב בו תוכלו להכיל טוב יותר את המטופלים ולפתח מערכת קשרים בין אישית עם המטופלים ומשפחותיהם.
- ההדרכה המקצועית והמתמשכת שניתנה לכם עד כה, ושתמשיכו לקבל השנה, תאפשר לכם להעמיק יחסי מדריך מודרך ולהפיק תועלת רבה יותר מההדרכה שהינה תנאי הכרחי ללמידה קלינית, הן של תכנים והן של מיומנויות טיפוליות.

ג. מטרות

- להרחיב את ההתנסות לאוכלוסיות יעד נוספות
- לאפשר צמיחה והתפתחות אישית.
- לאפשר התנסות במצבי טיפול שונים עם מבוגרים וילדים ולבסס את ביטחונכם המקצועי.
- לאפשר יצירת קשר טיפולי משמעותי ואמפטי עם המטופל ומשפחתו.
- לאתגר אתכם לקחת אחריות טיפולית מלאה בתוך סביבה טיפולית ממוקדת ותומכת.
- לאפשר התנסות בתהליכי הדרכה: תיאור מקרים טיפוליים והתלבטויות רפלקטיביות ותיאורטיות.

ד. מהלך ההתנסות

1.4 מטלות הסטודנט

חובות כלליים:

- חלה חובת השתתפות בכל ימי ההתנסויות ועמידה מלאה בלוחות הזמנים כפי שנקבעו על ידי היחידה לחינוך קליני.
- סטודנטים אשר בגלל בעיות בריאותיות אינם יכולים למלא את כל הדרישות בהתנסויות הקליניות יפנו בהקדם האפשרי בכתב למזכירות היחידה בצרוף אסמכתא רפואית.
- אי עמידה בדרישות ובלוחות הזמנים שנקבעו על ידי היחידה לחינוך קליני תגרור הפסקת התנסות.
- בכל מקבץ יש מטלות אותם עליכם למלא בשיתוף מלא עם המדריכה/מדריך שלכם:

מטלות:

בכל מקבץ מספר מטלות אותן עליכם למלא בשיתוף מלא עם המדריכים שלכם.

(זהות בשני המקבצים)

1. חתימה על הסכם מחייב בינך לבין המדריכה (ניתן להוריד טופס מאתר היחידה לחינוך קליני)
2. טיפול בשני מטופלים לפחות בכל יום עבודה, כלומר סה"כ אתם נדרשים להשתתף ב- 30 טפולים בכל מקבץ.
3. צפייה בטיפולים של בן הזוג

היחידה לחינוך קליני

4. יש למלא טופס פרטים אישיים וקביעת מטרות טפול לתקופת ההתנסות- בסיוע המדריכה- עבור כל אחד

מהמטופלים שלכם באופן חד פעמי בתחילת תקופת ההתנסות (טופס באתר היחידה לחינוך קליני).

5. בכל מקבץ כתיבת **30 דוחות יומיים** אודות תכנון הטיפוליים וביצועם והצגתם למדריכה לשם קבלת משוב לפני ההיערכות לטיפול הבא. יש לציין שבמידה והמדריכה לא כותבת את המשוב בגוף הדו"ח היומי, זו אחריותכם לתעד את המשוב בכתב בקצרה (טופס באתר היחידה לחינוך קליני).

6. באחד מן המקבצים - התנסות בהעברת 6-8 **טיפוליים קבוצתיים** (בנוסף לשני הטיפוליים הפרטניים) באחד מהתחומים: תקשורת/שפה//דיבור/תתי"ח .

7. השתתפות בפעילויות של המסגרת/מרכז בה מתקיימת ההתנסות, מעבר לטיפוליים עצמם ו/או צפייה בטיפוליים של צוות פרא-רפואי ו/רפואי, במידת האפשר

8. כתיבת **דו"ח רפלקטיבי**- על החוויה אותה עברתם בהתנסות- **רק במקבץ ב'.**

2.ד הגשת הדוחות – (זהה בשני הקבצים)

2.1.ד טופס פרטים אישיים ומטרות טפול

- יש למלא טופס פרטים אישיים וקביעת מטרות טפול - בסיוע המדריכה- עבור כל אחד מהמטופלים באופן חד פעמי בתחילת תקופת ההתנסות
- לפני הטיפול הראשון, יש לתכנן בסיוע המדריכה את המטרות הטיפוליות לטווח קצר
- יש לדאוג שתהיה הלימה בין מטרות הטיפול לתקופת ההתנסות שנקבעות בטופס זה לבין מטרות הטיפול השוטפות (כפי שמשקפות בדוחות היומיים).

2.2.ד דו"ח יומי

- עליכם להכין דו"ח טיפול יומי לגבי המטופלים שלכם. בכל דו"ח עליכם:
- לתאר מהן המטרות הטיפוליות המתוכננות לכל טיפול
- לתאר מהם אמצעי הטיפול (כלים טיפוליים) בהם השתמשתם
- לתאר את מהלך הטיפול (התרחשות ו/או שינוי בטיפול, האם הטיפול התנהל כמתוכנן? אם לא, מה השתנה ומה היו הסיבות לכך)
- לציין מה למדתם על הילד/משפחתו/סביבתו? (התנהגות, תפקוד, מוטיבציות, הבעת רגשות, אינטראקציות)
- אני כדמות טיפולית- מה הרגשתי, מה עשיתי, מה יכולתי לעשות באופן שונה או בנוסף?
- לכתוב שאלות לדיון עם המדריכה
- לתכנן ולכתוב את מטרות הטיפול הבא ואת אמצעי הטיפול (לאחר ולאור הטיפול הנוכחי)
- יש להגיש את הדו"חות היומיים למדריכה (ביד, במייל או בפקס)
- יש לדאוג לקבל את כל הדו"חות היומיים בחזרה עם תגובות מהמדריכה לפני מועד הטיפול העוקב. להזכירכם, האחריות לקבלת המשוב ולתיעודו, עליכם (חשוב להגיש את הדוחות המקוריים ולא להשמיט את הערות המדריכה).

2.3.ד הגשת דו"ח על טפול קבוצתי (באחד המקבצים)

- הסבר על תכנית הטיפול הקבוצתי (תחום טפול, מספר המפגשים וכו')
- הרכב הקבוצה

היחידה לחינוך קליני

- מספר המשתתפים
- מספר המטופלים/מנחים
- אפיוני תפקוד של המטופלים (סוגי קשיים, הומוגניות/הטרוגניות)
- מטרות הקבוצה (מטרות - על ויעדים אופרטיביים)
- התנהלות הקבוצה (אמצעים וסוגי פעילויות)
- תהליכים קבוצתיים (התייחסות לכלל המשתתפים והתייחסויות מובחנות ליחידים בקבוצה בנוגע ללקות עצמה אך גם בעיקר בהיבטים חברתיים)
- תארו איך התנהלה ההנחיה שלכם
- תארו מה למדתם על עצמכם

ד. 2.4 הגשת תיק קליני

הערות כלליות:

1. התיק הקליני יוגש למזכירות בתום כל מקבץ - עד שבוע מתום ההתנסות במקבץ א' ובמקבץ ב', ייבדק ע"י מתאמת ההדרכה ויימסר חזרה.
2. התיק הקליני יכלול:
  - א. הסכם הדרכה חתום בין סטודנט למדריכה
  - ב. טפס פרטים אישיים ומטרות הטפול - לכל מטופל
  - ג. 30 דוחות הטיפול היומיים בכל מקבץ חתומים על ידי המדריכה וכוללים משוב מהמדריכה
  - ד. דו"ח הטיפול הקבוצתי- באחד מהמקבצים
  - ה. דו"ח שיחת משוב אמצע - בכל מקבץ
  - ו. דו"ח רפלקטיבי- בתיק של מקבץ ב'
  - ז. טופס הערכה של המדריכה

- חשוב לציין שדף הנחיות מדויקות לגבי אופן הגשת התיק הקליני קיים באתר היחידה לחינוך קליני ויש לפעול לפיו (התייחסות לתוכן התיק, עיצוב התיק ומס' הדוח"ות).

היחידה לחינוך קליני

ה. טבלת זמנים

התנסויות	תאריכים	הגשת תיק קליני עד תאריך
מבוגרים/לקויות שמיעה/ לקויות מורכבות מקבץ א'	14.10.09-3.12.09	10.12.09
מבוגרים/לקויות שמיעה/ לקויות מורכבות מקבץ ב'	6.12.09-28.1.10	4.2.10

1. תנאי מעבר מהתנסות אחת לשנייה

ייתכנו מספר מצבים:

1. מעבר ללא תנאי

❖ הסטודנט עמד בכל תנאי החוזה שנחתם עם המדריכה

❖ הסטודנט מילא את כל החובות הקליניים

2. התנסות על תנאי

סטודנט אשר צוות היחידה לחינוך קליני יתרשם כי כי הסטודנט/ית התקשה בהתנסויות הקודמות, יידרש לשפר תחומים אלה בהתנסות העוקבת. הן הסטודנט והן אנשי היחידה לחינוך קליני יידעו את המדריכה בהתנסות העוקבת אודות התחומים בהם זוהו קשיים.

3. חזרה על התנסות

סטודנט אשר צוות היחידה יתרשם כי לא חלה התקדמות במהלך ההתנסות, יידרש לחזור בשנית על ההתנסות.

4. הפסקת התנסויות

סטודנט אשר לא הצליח לעמוד בדרישות של "התנסות על תנאי" בהתנסות העוקבת, יופסקו לימודיו הקליניים. לסטודנט תהיה זכות לערער ולבקש בדיקה מחודשת של תהליכי ההתנסות.

ז. קודים אתיים והתנהגותיים

- קוד אתי מקצועי הוא רשימת ערכים וכללי התנהגות המצופים מחברי ארגון/מקצוע תוך התייחסות למאפיינים הייחודיים שלו. זוהי חובה מוסרית נוספת (על החובה המוסרית הכללית של האדם) הנגזרת מתוקף השרות המקצועי של המקצוע ואנשיו:
- הקפידו להגיע בזמן למקום ההתנסות (יש להגיע לפני תחילת הטיפול על מנת להספיק להכין את הציוד המתאים לטיפול).
- הקפידו על הופעה מטופחת ומכובדת ההולמת את הקודים התרבותיים והמקצועיים של המרכז/מכון (לדוגמא: ללא מחשופים, חולצות בטן או חצאיות מיני).

היחידה לחינוך קליני

- התאימו את עצמכם לחוקים ולאופן ההתנהלות המאפיינים את המקום
- פנו באופן מותאם והולם אל כל בעלי התפקידים במרכז/במכון ושתפו פעולה עם הצוות המקצועי.
- התייחסו בכבוד למדריך, בצעו את המטלות עפ"י הנחיותיו/דרישותיו, לשאול ולא לשפוט.
- שמירה על סודיות מקצועית: עליכם לשמור על סודיות מלאה ולא להעביר כל מידע אליו תיחשפו בנוגע למטופלים ולמשפחות. במקרה שתתקלו בהיכרות קודמת עם מטופל, הקפידו להתייעץ עם המדריך כיצד לנהוג באופן אתי ומוסרי.
- אין להוציא תיקי מטופלים ואין לצלם תיקים ללא אישור מפורש מהקלינאית במקום.
- אין להפריע למדריכים במהלך הטיפול. יש לכבות פלאפונים במהלך ההתנסות, לא לצאת, לפטפט או לאכול במהלך הטיפול. יש לשאול שאלות רק לאחר שהטיפול הסתיים והמטופל עזב.
- אין לדבר על מטופלים מחוץ למסגרת הטיפולית. במידה ונוצר מצב בו מדברים על טיפול בפומבי, יש להשתמש בשמות בדויים.
- חשוב כי תגלו רגישות לקודים האישיים ו/או התרבותיים של המטופל ותכבדו אותם.
- היצמדו לגבולות המקצועיים ונהגו בזהירות לגבי נושאים שאינם רלוונטיים לטיפול.
- נסו להימנע משיפוטיות ולקבל את המשפחה והילד כפי שהם.
- מלאו אחר חובת דיווח על התעללות בקטין על פי חוק.
- העניקו יחס של כבוד ושירות מקצועי, למטופל ולמשפחתו, ללא משוא פנים בגין מוגבלות נפשית ופיזית או גזע, דת, לאום, מגדר, גיל, השתייכות פוליטית, העדפה מינית ומעמד חברתי.

ח. מטלות המדריך/ה: *

היחידה לחינוך קליני מעריכה מאד את המדריכות המעולות שלנו. מטרת סעיף זה היא להזכיר לכן, ל נוחותכן, את הנושאים העיקריים המתווים את תקופת ההתנסות. עם זאת, אנו מאמינות שלכל מדריך/ה יש סגנון הדרכה ייחודי ובהתאם לכך, הוא מתווה את קצב ואת אופי ההשתלבות במקום ההתנסות.

* חובות המדריך:

- לאפשר התנסות פרטנית/קבוצתית ומערכתית בהיקף של 2-3 ימים בשבוע
- לבחור את המטופלים המתאימים לטיפול/ תצפית של הסטודנט טרם תחילת ההתנסות ולאפשר לו אירועים לימודיים נוספים כגון ישיבות צוות וכדומה
- לחתום על הסכם ההדרכה עם הסטודנט
- ליצור אוירה המאפשרת שאילת שאלות
- להקצות שעתיים- שלוש שעות בשבוע (בהתאם לימי ההתנסות) להדרכה עבור כל סטודנט: לקבוע זמן לפגישות ההדרכה השבועיות (שעה בשבוע) ולהקפיד על קיומן. יתר שעות ההדרכה ייתכנו במייל/פקס/טלפון
- לסייע לסטודנט למלא את טפסי הפרטים האישיים ולקבוע את מטרות הטיפול לתקופת ההתנסות
- להקפיד על הגשת דו"חות יומיים ע"י הסטודנטים לפני ואחרי מועד הטיפול,
- לקרוא את הדוחות שכתב הסטודנט (לפני ואחרי טיפולים), להעיר הערות בונות לגבי הסעיפים השונים הדורשים הבהרה ולענות תשובות לשאלות שהוצגו לו
- * המשוב יכול להינתן בגוף הדו"ח או בע"פ (כשחובת הסטודנט לתעד זאת בכתב בקצרה)

היחידה לחינוך קליני

* על המדריכה לערוך במהלך ההתנסות (באמצע המקבץ) שיחת משוב ובה לשתף את הסטודנט בהערכה שוטפת על מנת שידע את מצבו, צרכיו הלימודיים, נקודות החוזק והנקודות הטעונות שיפור. עד סוף המקבץ.
* במידה ומתעוררים קשיים בהתנסות, על המדריכה ו/או הסטודנט לפנות למתאמת ההדרכה ולעדכנה. לשמור על כללי הסודיות ועל כללי האתיקה האחרים של המקצוע ביחסים עם הסטודנט למלא את טופס ההערכה עד למפגש האחרון ולתת אותו לסטודנט בתום ההתנסות על מנת שיוכל להגישו בתיק הקליני למתאמת ההתנסויות הקליניות

ט. מתאמת ההתנסויות

- מתאמת ההתנסויות הקליניות של שנה ד' היא גבי עדנה קובי. החל מאמצע מקבץ ב' ולאחריו יתקיימו מפגשים עם כל אחד מהסטודנטים, לשיחת משוב אישית. במקרים חריגים, יתקיימו מפגשים עם סטודנטים גם בתום מקבץ א', או במהלך ההתנסויות.
- במקרה של בעיות אישיות/מקצועיות ניתן לפנות אל המתאמת במייל: ednakubi@research.haifa.ac.il ולתאם פגישה ביום הקבלה: יום ג' בשעות 10.30-11.30 בחדר 813 מגדל אשכול.

הערה:

סטודנטים אשר בגלל בעיות בריאותיות אינם יכולים למלא את כל הדרישות בהתנסויות הקליניות יפנו בהקדם האפשרי למזכירות היחידה לחינוך קליני.

ד"ר רות כהן מימרן – ראש היחידה לחינוך קליני rmimran@univ.haifa.ac.il
גבי עדנה קובי – מתאמת התנסויות קליניות שנה ד' ednakubi@research.haifa.ac.il
גבי שירלי טל – מזכירת היחידה לחינוך קליני stal@univ.haifa.ac.il

בהצלחה!